

„Информационно обслужване“ АД

Предизвикателства при компютърната обработка на изборните резултати

*Александър Станев
Д „Системна интеграция и иновации“*

Кратко представяне

- Над 500 високо-квалифицирани специалисти - софтуерни инженери, системни администратори и комуникационни специалисти
- Национално покритие във всички 26 областни града
- Въведена Интегрирана система за управление по стандартите:
 - ISO 9001:2008 - за управление на качеството
 - ISO 27001:2013 за управление на информационната сигурност
 - ISO 20000:1-2011 за управление на предоставяните ИТ услуги
- Системен интегратор на Министерство на финансите – Агенция Митници, Национална агенция за приходите
- Национална комуникационна мрежа и административни услуги
- Сервиз, локални мрежи, поддръжка и консумативи за местната и централната администрации
- Доставчик на удостоверителни услуги – Квалифициран електронен подпис
- Компютърна обработка на резултатите от изборите и произведените национални и местни референдуми от 2003 г. до сега

Подготовка

- **Първоначалните дейности стартират доста преди изборите**
 - Разработка на софтуерните системи
 - Ресурсно обезпечаване на процесите – персонал, техника, комуникации
 - Предварително обучение
- **Предизвикателства**
 - Няма два еднакви избора – подробен анализ и нова имплементация
 - Интеграция с външни системи – ГРАО, печатница, машинно гласуване
 - Текучество на ИТ специалисти – както в дружеството, така и в избирателните комисии
- **Възможности за подобрене**
 - Законово регламентиране на ролята на изпълнителя на компютърната обработка
 - Навременно включване в изборният процес
 - Създаване на специализиран екип за ИТ дейностите по изборите

Изборна ИТ система

- Централизирана система, създадена специално за произведените през 2015 местни избори и национален референдум
- Създаване и поддържане на регистрите, регламентирани в ИК
- Формална и логическа проверка на данните:
 - Връзка с ГРАО
 - Проверка на регистрациите на кандидати, застъпници и наблюдатели
 - Населени места, секции и видове избори
- Подаване на данни за изготвяне на бюлетините
- Осигуряване на онлайн публикуването на информацията
- Всички действия се извършват с електронен подпис
- **Предизвикателства**
 - ИТ специалисти в избирателните комисии
 - Специализирани познания в предметната област
- **Възможности за подобрене**
 - Обучение и навременно стартиране на дейностите
 - Електронни регистри
 - Опростяване на законодателството

Изборен ден

- Осигуряване на онлайн представянето на хода на изборите
- **Предизвикателства**
 - Атака срещу публичната инфраструктура на държавата
 - Основна цел – ЦИК
- **Възможности за подобрене**
 - По-ефективна координация между участниците в процеса
 - Инвестиции в техническа инфраструктура и комуникационни канали

Онлайн атаките засегнаха единствено достъпа до Интернет страницата на ЦИК и по никакъв начин не засегнаха дейностите по компютърната обработка

Обработка на резултатите

- Въвеждане на данните от секционните протоколи
- Сканиране на секционните протоколи
- Повторно въвеждане на данните
- Прилагане на методиките от ИК за определяне на резултатите
- Публикуване на входящите (сканирани протоколи, цифрови данни) и изходящите (резултатите) данни
- Отворени данни

- **Предизвикателства**
 - Подход за движение на хората в изчислителният пункт (ИП)
 - Осигуряване на еднаква пропускливост на всички нива в ИП
 - Подготовка на експертите, участващи в процеса

- **Възможности за подобрене**
 - Обучение във всякакви форми
 - Регламентиране на повторното въвеждане на данните

Технологични подобрения

- Няма как да бъдат прилагани самостоятелно – необходимо е промяна на основни процеси
- Електронно дистанционно гласуване
 - Сигурна оторизация – кой е отсреща
 - Обединяване с гласовете, подадени по традиционен канал
 - Защита
- Машинно гласуване
 - Липса на реален одит до момента
 - Логистика, съхранение и преизползване
- Машинно преброяване/OMR
 - Точност на отчитането
 - Логистика, съхранение и преизползване

Всичко опира до доверие и цена

Цена на изборите

- Подход за изследване на финансовите измерения на изборите – разработен от UNDP на базата на множество наблюдателни мисии – проект CORE
- Множество фактори влияят на стойността в различните държави
- Общо сравнение „цена на гласоподавател“
- Разделя държавите на три категории
 - Стабилни демокрации - \$ 1-3
 - Държави в преход - \$ 3-8
 - Следвоенни/наличие на мироопазващи мисии – \$ 8-45+

Къде сме ние?

Цена на изборите

- Подход за изследване на финансовите измерения на изборите – разработен от UNDP на базата на множество наблюдателни мисии – проект CORE
- Множество фактори влияят на стойността в различните държави
- Общо сравнение „цена на гласоподавател“
- Разделя държавите на три категории
 - Стабилни демокрации - \$ 1-3
 - Държави в преход - \$ 3-8
 - Следвоенни/наличие на мироопазващи мисии – \$ 8-45+

България - \$ 2.2*

* За изборите за народни представители 2014 г.

Благодаря за вниманието!

*Александър Станев
Д „Системна интеграция и иновации“
a.stanev@is-bg.net*